

De zoutwaterinstroom bij de Brouwersdam is aan de Grevelingenzijde (de binnenzijde) een gekende haringstek.

EEN HARING-UITJE

Kajakvissen op Hollandse nieuwe

Wie zoon of dochter op een avontuurlijke manier wil leren vissen, moet in het voorjaar op het Zeeuwse Grevelingenmeer zijn. Bij de spuisluis op de Brouwersdam trekt van maart t/m mei Noordzeeharing het zoute binnenwater op. Vangst is gegarandeerd voor iedereen die de paternoster tussen de zilveren zichtjagers mikt. “Maar zouden ze er al zitten?” vroegen we ons begin maart af. Met kenner Bram Hullekes gaan we in de viskajak het water op.

TEKST MICHEL VERSCHOOR FOTOGRAFIE SANDER BOER

Het is half tien 's ochtends als Bram met een aanhanger vol viskajaks bij de Brouwersdam

de trailerhelling oprijdt. Hij heeft vandaag een snipperdag van zijn werk genomen om de reporter van Hét Visblad

te assisteren bij zijn eerste haringvangst. “Veelbelovend weertje vandaag”, zegt Bram als hij uit zijn auto stapt. De eerste warme voorjaarsdagen zijn inderdaad een feit. In Zeeland kruipt het kwik vandaag richting de vijftien, zestien graden. “Als de watertemperatuur vervolgens ook maar iets oploopt,” weet Bram uit ervaring, “komen de haringscholen traditiegetrouw bij de spuisluis het Grevelingenmeer in.” Haring is ieder voorjaar de eerste roofvis die de kust en de zoute binnenwateren opzoekt. Ze

komen in scholen en trekken als prooivis op hun beurt ook weer andere roofvissen aan. “In het kielzog van de haring arriveren ook de zeebaars, geep en makreel. Meestal vang ik in de haringtijd bij de Brouwersdam ook mijn eerste zeebaarsje van het jaar. Die jagen op de scholen haring.”

LOGBOEK

Daags voor vertrek heeft Bram zijn sportvislogboek er nog maar eens op nageslagen. De data van de foto's die hij de afgelopen jaren van het

Haringpaternosters zijn bij vrijwel alle hengelsportzaken langs de kust verkrijgbaar.

haringvissen maakte, geven ons een kans van een op drie. “De afgelopen drie jaar ving ik de eerste haringen tweemaal rond eind maart, begin april en eenmaal al vroeg in

maart.” Het spant er vandaag dus om. Voor de zekerheid is de verslaggever voor vertrek voor slikzagertjes langsgereken bij Hoek Ze hengelsport in het nabijgelegen Ouddorp.

Op de Brouwersdam sta je 'hutje mutje', maar met de kajak heb je alle vrijheid.

de waterkant onze spullen gereedmaken. “We moeten nu ieder moment met de kajaks in die stroom liggen.” Snel tui- gen we onze hengels op, doen de waterdichte thermo hand- schoenen aan en een muts op om de frisse bries te trotseren en ‘fietsen’ in drie viskajaks hoopvol de Grevelingen op. In de hengelsteunen staan per persoon twee spinhengels van 1,90 meter lang. Eén met een haringpaternoster (drie haken aan afhoudertjes, met glim- mertjes die speldas imiteren) met daaronder een 30-grams pilkertje zonder dreg. En één hengel met alleen haken en lood, om met slikzagers platvis en wijting te kunnen vangen. Bram: “Een pilkertje is handig omdat hij glimt als een haring en dus ook vis aantrekt. Zo’n pilker is altijd te verkiezen boven standaard vislood. Houd er wel rekening mee dat het Grevelingenmeer als zout binnenwater gewoon onder de VISpas valt. Met meer dan drie haken per hengel vissen is hier verboden.” Goed dat Bram dit nog even meldt, want de meegebrachte haringpaternoster van Hoek

Want mocht het met de haring onverhoopt niet lukken, dan kunnen we het altijd nog op wijting of platvis proberen. Volgens de eigenaresse bij Hoek een verstandige keuze. “Ik heb nog geen vangstmel- dingen van haring binnenge- kregen,” meldde ze nuchter vanachter de toonbank. “Maar het kan echt ieder moment los gaan. Kopje koffie?”

HARINGPATERNOSTER

“Rond een uur of elf gaat bij het huidige tij de spuisluis open,” zegt Bram als we aan

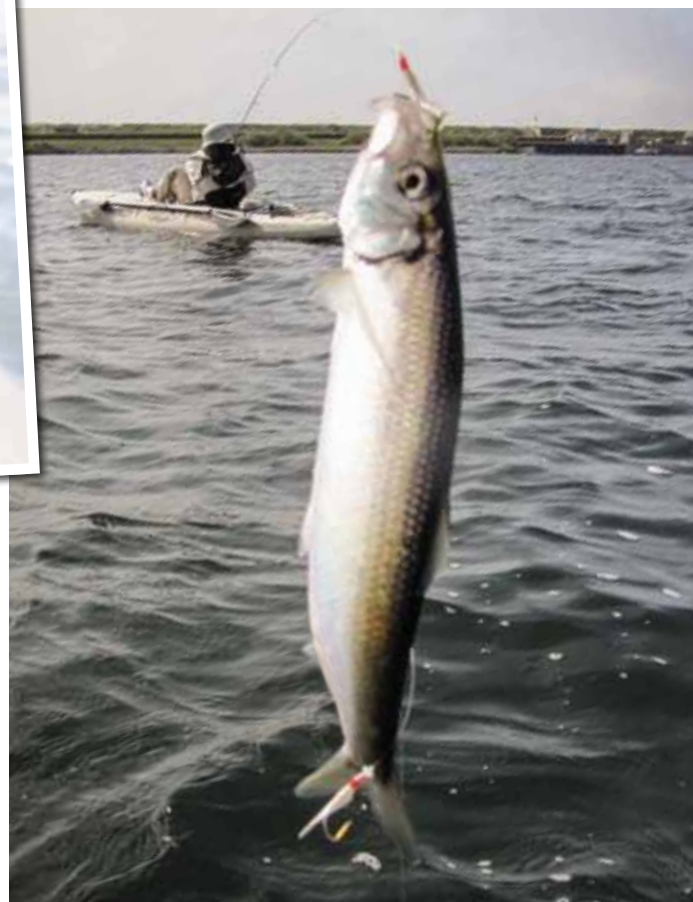
Zie je dit signaal op de dieptemeter, dan zit je boven een school haring en kan het feest beginnen!

telt zes haken. Die halveren we tijdens het varen dus nog snel even.

ZEEHONDEN

In het zicht van de spuisluis blijkt de stroming dermate sterk dat slib en zand het doorgaans heldere water in de Grevelingen prompt troebel maken. “Juist hier jaagt de haring op voedsel,” zegt Bram. “Ze foerageren op het speldas dat hier volop voorkomt.” Op het water is een duidelijke scheidslijn zichtbaar tussen helder en troebel water. Op die overgang zien we al snel twee nieuwsgierige ‘hondenkoppen’ poolshoogte nemen. “Kijk, die zeehonden zitten daar niet

voor niets,” zegt Bram. We gooien de lijnen twintig meter ver in de stroom en vissen op verschillende dieptes (de diepte schommelt hier zo tussen de 5 en 15 meter). De scholen haring kunnen zich overal bevinden. Het is de kunst ze gaandeweg op te sporen. In helder water zijn volgens Bram soms zilveren wolken te zien. “Een magnifiek schouwspel dat echter zelden aan de oppervlakte zichtbaar is. Meestal moet je ‘op de tast’ op zoek naar haring. Of op die plekken zijn waar ook zeehonden en meeuwen jagen.” We halen onze gevlochten lijnen met speelse trekjes binnen en maken een rondje van

360 graden om de kajak. Het mooie aan de viskajak is dat je de handen vrij hebt. Helemaal als je rustig in de stroming dobbert. Dit is een fantastische manier van vissen.

HUTJE MUTJE

Op de B-weg bij de Brouwersdam staan in notime ineens

meerdere auto's stil. Eén bestuurder koekeloert uit het open raam met een verrekijker naar onze viskajaks die in de spuistroom dobberen. “Ja, daar kon je op wachten,” zegt Bram als hij de auto's in de gaten krijgt. “Iedereen wacht hier op het moment dat de eerste haring wordt gevangen. Als het dan eindelijk zover is, verspreidt die vangstmelding zich als een lopend vuurtje door heel zuidwest Nederland. Kantvissers vechten op de Brouwersdam vervolgens schouder aan schouder om iedere centimeter ruimte. Hun lijnen lopen over elkaar heen en onder elkaar door. Vreselijk!”

Bram en zijn kajakkende vismaten kiezen het ruime sop boven de chaos op de dam. “Op het water beleef je de natuur gewoon intenser.” Toch begrijpt hij heel goed dat wie zich de luxe van een boot, kajak of kano niet kan permitteren, zijn geluk vanaf de vaste wal beproeft. Want de haring zit hier niet lang. Hooguit een maand of twee en dan is het weer voorbij. Iedereen probeert in korte tijd een grantje

HARING: DE ‘HEER’ VAN DE ZEE

Haringen eten kreeftjes, garnaltjes, kleine slakken en vislarven. Met name die vislarven vormen de reden dat de haring in groten getale in het voorjaar het relatief warme en vislarvrijke Grevelingenmeer optrekt. Noordzeeharing (*Clupea harengus*) is er in drie soorten. De haringen die van november tot januari in Het Kanaal paaen (Kanaalharing), zijn naar alle waarschijnlijkheid de exemplaren die ons zoute binnenwater aandoen. Haring leeft in enorme scholen. De grootste school ooit gezien besloeg circa vier kubieke kilometer en telde naar schatting vier miljard haringen. Het succes van de haring als soort zit waarschijnlijk in de grote scholen waarin ze leven. Ze kunnen zo roofvissen, dolfijnen en zeehonden verwarren en afschrikken. Volgens het Kennisdocument Atlantische Haring van Sportvisserij Nederland dankt de haring zijn naam aan het oud-Nederlandse woord ‘heering’, dat is afgeleid van ‘heer’ in de betekenis van legerschare. Het zou gaan om een vis die in grote scholen als een ‘heer’ door het water trekt. Biologen schatten de hoeveelheid haring die in 2011 en 2012 op de Noordzee zwom op 2,3 miljard kilo geslachtsrijpe haring. Het aantal is hiermee terug op het niveau van de jaren vijftig en zestig.

Clupea harengus, oftewel haring.

mee te pikken. “Maar erg fraai is het kantvistäfereel niet. Er is zelfs wel eens gevochten om een plek. Op het water heb je gelukkig nergens last van.” (Voor het huren van een kajak, tik je trouwens in op Google: ‘kajakverhuur Zeeland’, red.)

OVERWINTERAARS

Dat wil zeggen: bijna nergens last van dan, want de haring wil nog niet erg bijten. Welke diepte en troebele of heldere waterlagen we ook proberen, de vis laat zich vandaag nog niet zien. Maar er is hoop. “Er zwemt hier ook standvis rond,” vertelt Bram als de vangsten uitblijven. “Grotere haringen overwinteren hier in de diepe zandkuilen. Daar heb ik eerder een aantal flinke ‘panharingen’ gevangen.” We laten de spuistroom voor wat die is en zetten kracht op de pedalen en waterfietsen naar een locatie op een paar kilometer afstand. Niet geheel

toevallig liggen daar ook twee charterboten met sportvissers voor anker. We hebben geluk dat er weinig wind staat, want de vuurdoop in de viskajak is niet voor de poes. Het zweet gutst nog net niet van het voorhoofd, maar op spierkracht is het aardig aanpoten om trapfietsend het tempo erin te houden. “Het went hoor,” stelt Bram ons gerust. “Een kwestie van de juiste spieren trainen, daarna gaat het vanzelf.”

VISFEEST

Vlakbij de sportvis-charters laten we de lijnen opnieuw vieren. Het duurt even voor de paternoster de bodem raakt. Het moet hier zeker dertig meter diep zijn. Als de haring ook hier nog geen trek heeft, vergroten we onze vangstkansen met de meegebrachte slikzagers. Wijting of schar zal toch wel bijten vandaag? Maar het zit niet mee. Het water is

na een lange winter gewoon nog te koud, concludeert Bram als de twee sportvisboten het anker lichten zodat de vissers hun geluk elders kunnen proberen. We moeten het doen met het visfeest dat Bram de afgelopen jaren op de Grevelingen beleefde. Want dat staat hem nog helder voor de geest. “Tegen hoogwater ging de spuisluis open om vers zout water binnen te laten. Bij de juiste temperatuur trekt die voedselrijke stroming enorme scholen haring aan.”

FELLE AANBEET

“Na de slappe wintertijd, beleefde ik hier zoals altijd in het vroege voorjaar de eerste actie van het

seizoen. Meestal gebeurt dat rond het middaguur, bij helder weer. Als de zon schijnt is het voor zichtjagers pas echt feest. Dan gaat de haring los. Vorig jaar zag ik bij aankomst al dat er reuring was. Er zwommen veel meer zeehonden dan vandaag en meeuwen probeerden vanuit de lucht het kleinste spul te vangen. Het was ingooien en actie.” Haringvissen is volgens Bram een prachtige sport aan de soepele, lichte spinhengel. Bram: “Haringen zijn enorme vechters. Je krijgt een felle aanbeet en als je licht vist, gaat de hengel helemaal krom. Zeker als je twee of drie haringen tegelijk haakt, is het genieten. Die zichtjagers sprinten allemaal een andere kant op. Als Hét Visblad met dit artikel eind april verschijnt, is het hier zeker feest.”

Noot van de redactie:

Half maart – enkele dagen na deze reportage – kwamen via diverse internetkanalen toch de eerste vangstmeldingen binnen.

De Grevelingen met op de achtergrond de Brouwersdam.

Tijdens deze reportage kwamen we helaas zonder haring terug bij de trailerhelling. Maar nu – eind april – is het zeker haringfeest!